

عنوان مقاله:

فن آوری تولید و آنالیز سفال عصر مس و سنگ جدید شمال غرب ایران براساس آزمایشات XRF/ XRD و پتروگرافی (مطالعه موردی تپه گردآشوان)

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهه باستان سنجی، دوره 9، شماره 2 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 19

نویسندگان:

مهناز شریفی - پژوهشکده باستان شناسی، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، تهران، ایران

افراسیاب گراوند - گروه پیش از تاریخ دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

خلاصه مقاله:

تپه گردآشوان در حاشیه ی شرقی دشت پیرانشهر، در شیب دامنه غربی ارتفاعات شرقی دشت و رودخانه لاوین واقع شده است. تپه گردآشوان پشته ای حدود ۲۷۵۰ مترمربع را در بر می گیرد. در این تپه استقرار طولانی مدت شکل گرفته و دارای هشت متر انباشت فرهنگی با چهار فاز معماری و سفال شاخص گونه پیزدلی LC۱ و کاهرو LC۲/۳ است. مطالعه مواد فرهنگی تپه پیوندهای فرهنگی گردآشوان را با مناطق قفقاز، آناتولی و بین النهرین نشان داد؛ چراکه گونه سفال کاهرو دارای پراکنش وسیعی در نقاط مختلف است. با توجه به گستردگی این گونه ی سفالین، آگاهی ما از نحوه تولید آن از جمله بافت سفال، عناصر تشکیل دهنده، منشا ساخت و فرایند تولید آن اهمیت بسیاری در شناخت تولید و فن آوری سفال گری دارد؛ لذا مطالعات آزمایشگاهی می تواند راه گشای تبیین فرایند تولید سفال محسوب گردد. در این پژوهش تلاش شد تا با آنالیز سفال، شناخت دقیق تری از تولید آنها داشته باشیم. در این راستا با هدف شناخت دقیق تر از فن آوری به کار گرفته شده در سفال های گردآشوان و شناسایی ترکیبات سفال عصر مس و سنگ، از آزمایش XRF (طیف-سنجی تابش مجهول فلورسانس)، آزمایش XRD (طیف سنجی پراش پرتویکس) و پتروگرافی استفاده گردید. تعداد ۱۲ قطعه سفال جهت آزمایش XRF/XRD و تعداد ۲۲ قطعه جهت مطالعه پتروگرافی انتخاب گردیدند. نتایج حاصله نشان داد که فاز اصلی تشکیل-دهنده سفال بر اساس آزمایش XRD به ترتیب کوارتز، سیلیس SiO₂، کلسیت Calcite و کربنات کلسیم CaCO₃ است. بر اساس نتایج XRF نیز عناصر سیلیس، اکسید آلومینیوم و کلسیم از عناصر تشکیل دهنده سفال است. همچنین نتایج آنالیز پتروگرافی هم نشانگر عناصر کوارتز و کلسیت بود که نشانگر هم پوشانی با آنالیز XRF/XRD است.

کلمات کلیدی:

North west of Iran, South of Lake Urmia, Late chalcolithic, pisdeli, Chaff tempered

درباچه ارومیه، مس و سنگ جدید، پیزدلی، کاهرو.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1955775>

